

## PRISTNI SLOVENSKI MED – ZAŠČITNA BLAGOVNA ZNAMKA

V letu 1989 želimo v Jugoslaviji uveljaviti tržno gospodarstvo. Skrajni čas je, da so zvezni izvršni svet, zvezna skupščina in drugi družbenopolitični organi v Jugoslaviji ugotovili, da ne moremo več gospodariti plansko, ampak da je trg tisti, ki odloča o potrebah in proizvodnji.

Medex se je ves čas svojega obstoja, predvsem pa od leta 1962 dalje, vedel tržno. Poznali smo tržne zakonitosti, ki morajo prej ali slej veljati tudi v socialističnih državah. Kapitalistične države se že od začetka industrijske revolucije vedejo po osnovnem tržnem zakonu ponudbe in povpraševanja.

V Jugoslaviji smo hoteli peseči navedeni osnovni zakon tržnega gospodarstva in smo mislili, da lahko s samoupravljanjem razrešimo med drugim tudi zakon o ponudbi in povpraševanju. Pobudniki zakona o združenem delu ter vseh spremljajočih zakonov so se zelo zmotili, ker niso upoštevali realnosti v svetu in ker so hoteli s svojimi dogmami zanikati kruto resnico, da je trg tisti, ki odloča, kaj se lahko proda.

Dogmatično planiranje, ki ni upoštevalo tržnih zakonitosti, nas je privedlo na rob propada. Planirali so vse mogoče velike objekte brez pravih ekonomskih analiz; pomembno je bilo samo, da so veliki, ne pa tudi gospodarsko upravičeni. Delovna organizacija in njen predstavnik sta bila pomembna samo, če je bilo v njej zaposlenih od 1000–5000 delavcev.

Ekonomija najbolj razvitih držav na svetu, na čelu z Japonsko, je dokazala, da so najbolj učinkovite majhne delovne organizacije – podjetja, ki zaposlujejo od 10–100 ljudi. Čeprav smo bili že zdavnaj seznanjeni z učinkovitostjo majhnih podjetij, tega v Jugoslaviji nismo hoteli priznati, še manj pa uveljavljati.

V zadnjih letih smo sicer veliko govorili o drobnem gospodarstvu, dejanski razvoj pa smo zatirali s številnimi birokratskimi predpisi, visokimi davki in obveznostmi.

Kot sem že dejal, dogmativno planiranje nas je privedlo na rob propada. Sedaj se skušamo kot »potaplajoča ladja« rešiti z uvedbo tržnega gospodarstva.

Napovedali so, da bomo letos začeli gospodariti na podlagi tržnih zakonitosti. Sprejeli so številne zakone, ki naj bi tržnost omogočili.

Pri nas običajno postavljamo zadeve formalistično, ne pa vsebinsko. Predvsem ne napravimo najprej potrebnih analiz –

realnega stanja gospodarskih in drugih okoliščin, ki so pomembne za uspešno uresničevanje v vsakdanji praksi.

Skrajni čas je – plat zvona že bije dvanajsto uro – da se osvestimo in začnemo delovati po tržnih zakonitostih. Zavedati pa se moramo, da bomo naleteli na številne birokratske omejitve, saj že 45 let priznavamo dogmatsko-plansko gospodarstvo, ki čez noč ne more iz svoje kože.

Proces preusmeritve bo dolgotrajen, uspešen pa bo le, če bo celotna družba in vsak posameznik resnično deloval po načelih tržnega gospodarstva.

Medex, kot sem že dejal, se je obnašal tržno tudi v letih 1974–1988, ko so naši najodgovornejši voditelji zahtevali samoupravno organiziranost na tozde, DO in sozde, ne glede na ekonomsko uspešnost posameznih oblik organiziranja. Trdili so, da dohodek ni pomemben, pomembno je samoupravno organiziranje v tozdih itd. . . . Slabo je naletel tisti direktor, ki se je iz gospodarskih razlogov uprl formalističnemu organiziranju, kot so to zahtevali funkcionarji – kaj hitro je »postal« tehnokrat. Uveljavili so torej politično načelo organiziranosti, ne pa ekonomsko načelo racionalnega organiziranja. Cene za zgrešene politične odločitve pa ne plačujejo odgovorni funkcionarji, ampak jo plačujemo vsi v Jugoslaviji.

Na našo srečo je Medex ostal celota – enovita delovna organizacija. Ni se organiziral v tozde, čeprav so nam vsiljevali takšno organiziranost. Vsem smo trmasto ugovarjali, da za tozde ni ekonomskih pogojev ter preživeli vse pritiske politikov in ostali celota. Sedaj se je pokazalo, da smo imeli prav. Veliko gospodarske škode je bilo narejene zaradi prisiljevanja podjetij v novo organiziranost.

Novi zakon je praktično odklonil vse te oblike organiziranja in ponovno postavil podjetje kot osnovno celico. Do tega je prišlo zaradi ekonomskih zakonitosti, ki veljajo povsod v svetu in tudi pri nas, čeprav je še veliko nasprotovanj politikov – dogmatikov. Toda zmagal je razum, zahteva delavcev in vseh ljudi, da je skrajni čas, da začnemo ponovno delovati na podlagi tržnih pogojev, ne pa planskih, formalističnih ali dogmatičnih zahtev politikov.

Vedno sem bil optimist in tudi ob sedanji globoki vsesplošni krizi v Jugoslaviji sem prepričan, da se bomo »izvlekli« iz nje.

Potrebnost pa je, da se resnično vsi za-

čnemo vesti gospodarno. Nujno je takoj odpraviti vse nepotrebne sise in druge birokratske predpise in tako omogočiti, da bo naša proizvodnja razbremenjena različnih prispevkov, ki jih tržno gospodarstvo nikjer v svetu ne priznava.

Čeprav delujemo na področju majhne panoge – čebelarstva, moramo tudi mi uveljaviti tržne zakonitosti.

Ponosni smo, da imamo zaščitene mnoge blagovne znamke za naše izdelke apiterapije. V preteklem letu smo bili organizator mednarodnega simpozija o apiterapiji na temo Uporaba čebeljih pridelkov v humani medicini. Uspelo nam je, da so se tega simpozija udeležili predstavniki trinajstih držav. Simpozij je bil na izredni strokovni ravni. Prejeli smo številna priznanja za našo odlično organizacijo simpozija. Ta priznanja pa so sad velikih priprav in stroškov, ki smo jih imeli s simpozijem, hkrati pa dokaz naše sposobnosti, saj smo po kakovosti izdelkov apiterapije v svetu še vedno vodilni.

Zaradi vse večje nelojalne konkurence in vdora tujega (uvoženega) medu na jugoslovansko tržišče smo se odločili, da zaščitimo slovenske medove. V naših trgovinah lahko vidite, da imamo praktično vse vrste medu iz Slovenije zaščitene. Naša odločitev pa ni bila ugodno sprejeta pri trgovskih organizacijah, saj pravijo: »Kako pa bomo prodajali vaš pristen slovenski med po takšni ceni, če pa imamo veliko ponudbo medu od konkurenčnih jugoslovanskih podjetij?« Vemo, da orjemo ledino na področju sort medu z zaščitno blagovno znamko, da nam prodaja zaradi tega pada, vendar bomo vztrajali in dokazali, da je naš pristen slovenski med mnogo boljši od drugih medov na trgu, ki včasih niso niti takšni, kot določa pravilnik o kvaliteti medu.

Poudariti želim, da hočemo zaščititi naš slovenski med, zato nudimo za pristne vrste tudi višje cene. Seveda pa je potrebno, da čebelarji resnično sprejmejo našo zahtevo – izziv kakovosti pristnega medu.

Čas uveljavitve pristnih slovenskih vrst medu je v veliki meri odvisen od upoštevanja naše zahteve po kakovosti, ki jo mora

imeti posamezna vrsta medu. Prav tu pa včasih naletimo na gluha ušesa čebelarjev, saj v praksi tega nočejo opravljati.

Položaj, v katerem smo, zahteva, da nudimo kupcem doma in v svetu samo kakovostno blago, zato bomo na kakovosti vsekar vztrajali.

Neverjetno je, kakšni smo: ko smo kupci, zahtevamo kakovost, ko pa smo proizvajalci – pridelovalci, zanemarjamo isto zahtevo oziroma mislimo, da je vse dobro.

Naš domači trg je trenutno še premalo razvit, zato je tudi nezahteven. Prepričan pa sem, da bodo zahteve kupcev postajale vedno večje, ko bo zaživel tržno načelo.

Zunanji trg nam že vnaprej grozi, da če se ne bomo v celoti vključili v njihove norme, bomo po letu 1992 izključeni iz najpomembnejšega tržišča za nas – iz zahodne Evrope. V Medexu se skušamo zahodnoevropskim normam, predvsem glede kakovosti izdelkov, kontrole in drugih zahtev, vključno embalaže, že več kot približati.

Na velike težave pa naletimo pri samih čebelarjih, ki nočejo razumeti, da je to zahteva trga, ne pa naša kaprica. Tudi drugi, npr. proizvajalci embalaže, se še premalo zavedajo jutrišnjega dne združene Evrope, ki nam bo zaprla vrata, če se ne bomo natančno držali zahtev po kakovosti in opremljenosti izdelkov ter vseh predpisov, ki jih bo ta skupnost od leta 1992 naprej dosledno uveljavljala.

Pravočasno se moramo zavedati, da se moramo mi, ki smo razmeroma majhen narod in skorajda nepomemben partner, podrediti oziroma izpolniti zahteve združenega evropskega trga, saj bomo v nasprotnem primeru pač izključeni iz tega trga, s tem pa bomo ostali osiromašeni, naša stopnja kakovosti bo nizka zato bo zadovoljevala le domače tržišče, ki pa ima zelo majhno kupno moč.

Našim organiziranim čebelarjem in tudi vsem drugim čebelarjem želim dobro letino, saj je bila pretekla ena najslabših v zadnjih tridesetih letih.

Glavni direktor hp Medex:  
dipl. oec. Aleš Mižigoj

## ČEBELJE KUŽNE BOLEZNI V SR SLOVENIJI

Dvakrat mesečno prejemamo poročilo o kužnih boleznih v SR Sloveniji, v katerem so delno obdelane tudi kužne bolezni čebel. Stanje v letošnjem letu se iz meseca v mesec slabša. Iz navedenih podatkov je razvidno, kako hitro se v naši republiki

veča število okuženih panjev. Januarja 1988 je bila pršičavost čebel (*Acariasis apium*) ugotovljena v petih občinah, okuženih pa je bilo 90 ČD, huda gniloba čebelje zalege (*Pestis apium*) je bila ugotovljena v 20 občinah, okuženih je bilo 144 ČD,